

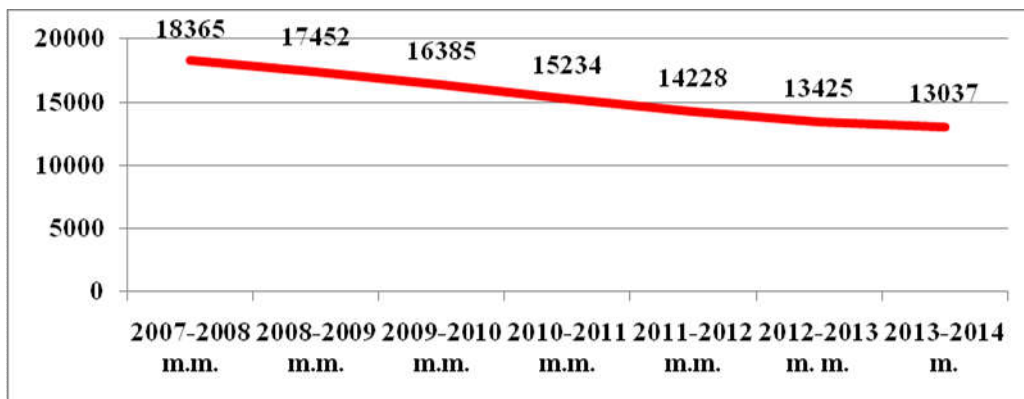

**ŠIAULIŲ MIESTO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ
MOKINIŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ BEI
DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖS ĮVERTINIMO DUOMENŲ
ANALIZĖ 2013/14 M.**

Šiauliai, 2013

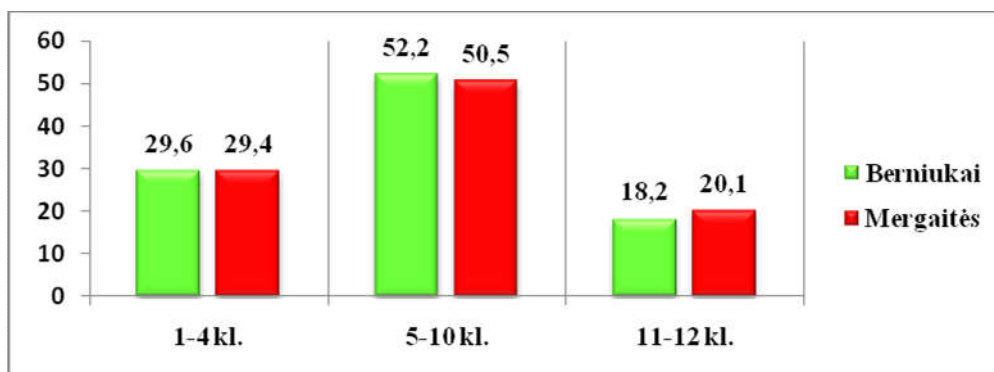
1. MOKINIŲ PROFILAKTINIAI SVEIKATOS PATIKRINIMAI

Pagal mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pateiktus duomenis Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius kasmet mažėja ir 2013/14 m. m. tesiekia 13 037 (202 mokiniai mokėsi nuotoliniu būdu), 388 mokiniais mažiau nei 2012/13 m. m. (žr. 1.1 pav.).

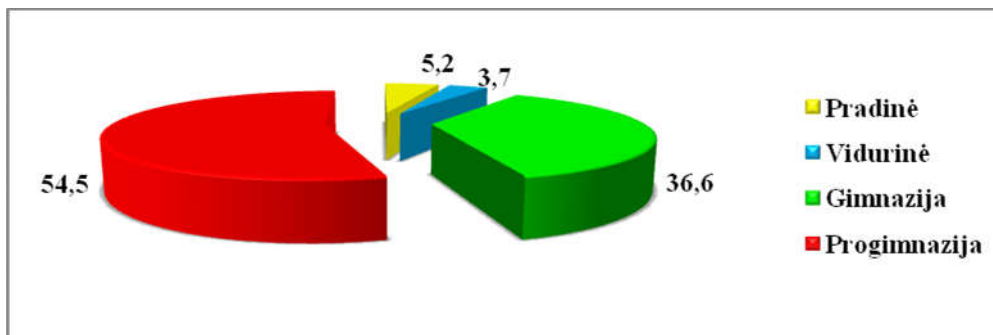
1.1 pav. Mokinių skaičius Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklose 2007-2014 m. m. (abs. sk.)

Lyginant pagal klases, 1-4 ir 5-10 klasėse šiek tiek daugiau yra berniukų, o 11-12 klasėse - mergaičių (žr. 1.2 pav.).

1.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal klases (proc.)

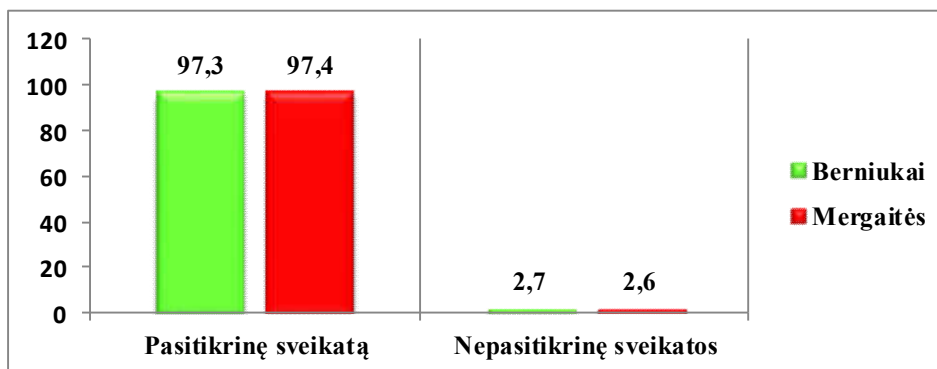
54,5 proc. vaikų mokosi progimnazijose, 3,7 proc. – vidurinėse, 36,6 proc. - gimnazijose ir 5,2 proc. pradinėse mokyklose (žr. 1.3 pav.).

1.3 pav. Šiaulių miesto mokinių pasiskirstymas pagal grupę (proc.)

Vadovaujantis 2013 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų rezultatais (pagal formą 0,27–1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“) pasitikrinusių sveikatą mokinių buvo 12 691 (97,0 proc.) (6 336 mergaitės ir 6 355 berniukai), nepasitikrinusių – 346 (172 mergaitės ir 174 berniukai) (žr. 1.4 pav.).

97,2 proc. 1-4 klasių, 97,7 proc. 5-10 klasių ir 96,7 proc. 11-12 klasių mokinių pasitikrino sveikatą profilaktiškai. 99,9 proc. besimokančių pradinėje mokykloje, 84,2 proc. - vidurinėje mokykloje, 97,1 proc. progimnazistų ir 98,6 proc. gimnazistų taip pat pasitikrino sveikatą.

1.4 pav. Pasitikrinusių ir nepasitikrinusių sveikatą mokinių dalis (proc.)

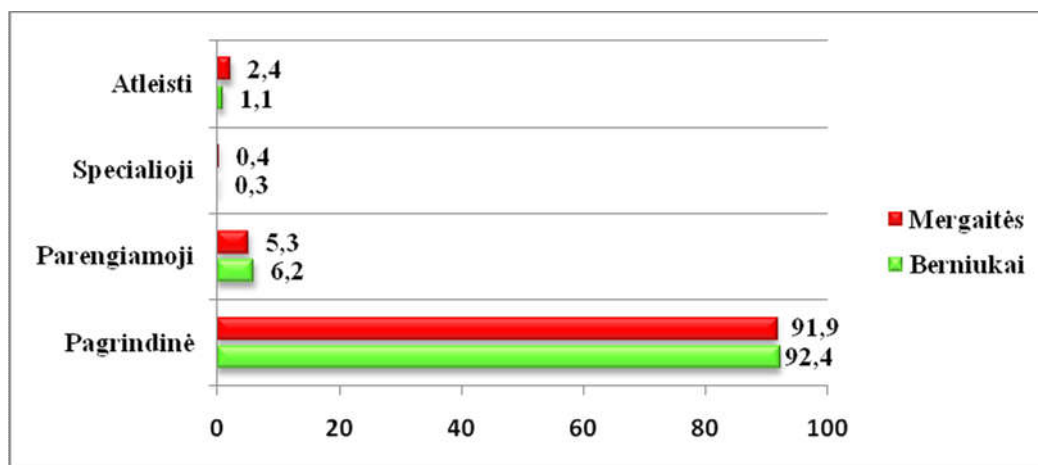
2. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse

Kūno kultūra mokykloje – svarbi bendrojo ir fizinio ugdymo proceso dalis ir mokinių sveikatos stiprinimo, taisyklingos raidos priemonė.

Pagrindinės fizinio ugdymo organizavimo priemonės mokykloje – kūno kultūros pamokos, popamokinė kūno kultūros veikla (sporto būreliai, įvairūs sporto renginiai ir kt.). Kūno kultūros pamokos privalomos visiems sveikiems mokiniams.

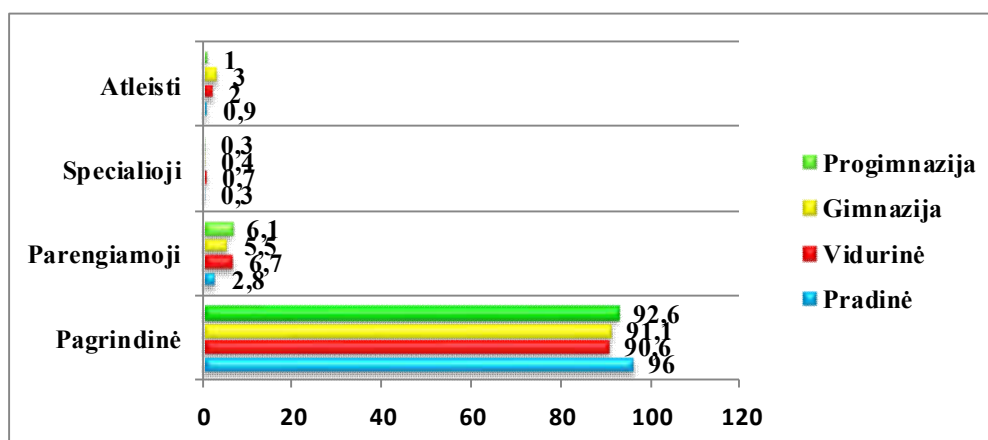
Vaikus, kurių sveikata sutrikusi, gydytojai dažnai atleidžia nuo kūno kultūros pamokų. Vis dėl to vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dar labiau nei sveikiems, svarbus įvairių kūno kultūros priemonių, atitinkančių jų sveikatos lygį, teigiamas poveikis.

Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirti 11 697 mokiniai, (5 872 (92,4 proc.) berniukai ir 5 825 (91,9 proc.) mergaitės), 353 (5,3 proc.) mergaitės ir 393 (6,2 proc.) berniukai (viso–728) - į parengiamąją grupę, 24 (0,4 proc.) mergaitės ir 22 berniukai (0,3 proc.) (viso-46) - į specialiąją medicininę kūno kultūros grupę. 152 (2,4 proc.) mergaitės ir 68 (1,1 proc.) berniukai buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų (viso-220) (žr. 2.1 pav.).

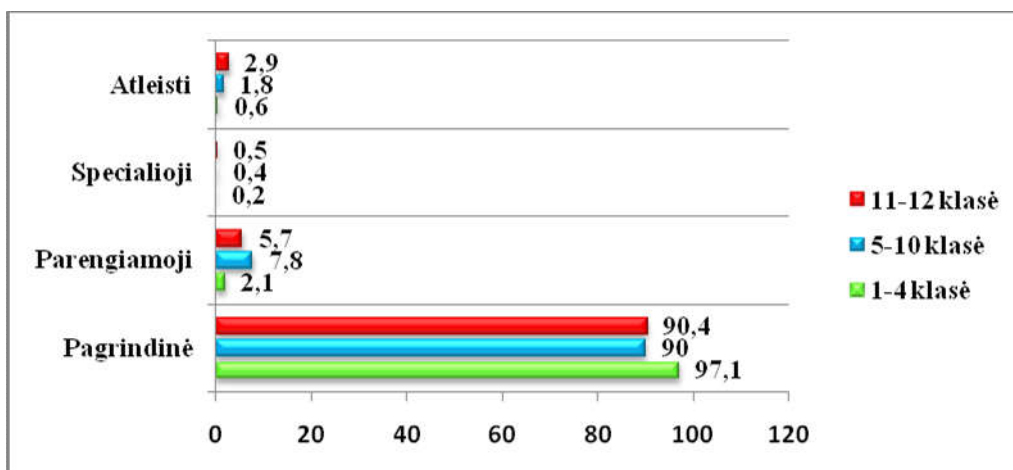
2.1 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse (proc.)

Į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirti: 96 proc. pradinukų, 92,6 proc. progimnazistų, 91,1 proc. gimnazistų ir 90,6 proc. vidurinę mokyklą lankančių mokinių. Parengiamoji grupė daugiausiai priskirta vidurinę mokyklą lankantiems mokiniams – 6,7 proc., 6,1 progimnazistams, 5,5 proc. gimnazistams ir 2,8 proc. pradinukams. Specialiąją grupę lanko 0,3 proc. mokinių iš pradinės ir progimnazijos, 0,4 proc. – gimnazijos ir 0,7 proc. vidurinės mokyklos. Daugiausia atleistų nuo kūno kultūros pamokų buvo gimnaziją lankančių mokinių (3,0 proc.), antroje vietoje - vidurinę mokyklą lankantys mokiniai – 2,0 proc. (žr. 2.2 pav.).

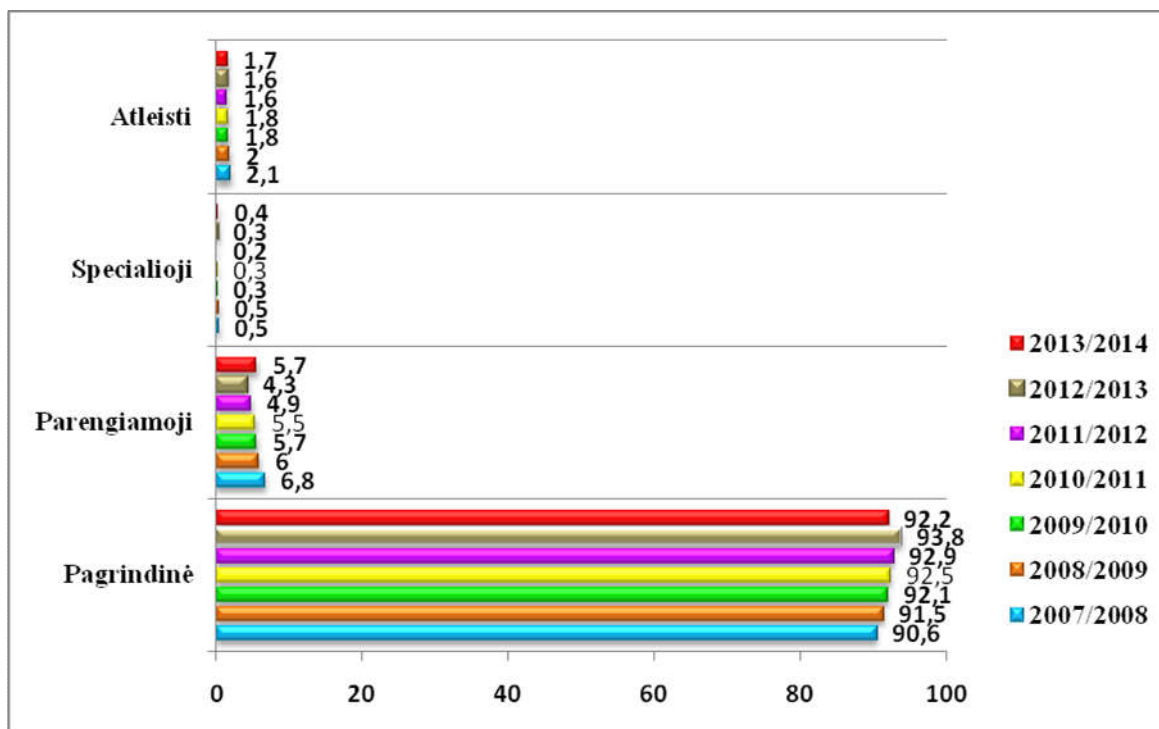
2.2 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse, pagal grupes (proc.)

Analizuojant mokinių pasiskirstymą kūno kultūros grupėse pagal klases matyti, kad pagrindinę grupę daugiausiai lanko 1-4 klasių mokiniai (97,1 proc.), 2,1 proc. priskirta parengiamoji grupė, 0,2 proc. specialioji ir 0,6 proc. atleisti. Parengiamojoje grupėje daugiausiai buvo 5-10 klasių mokinių (7,8 proc.). Daugiausiai specialiojoje (0,5 proc.) grupėje ir atleistų (2,9 proc.) nuo kūno kultūros pamokų buvo 11-12 klasių mokinių (žr. 2.3 pav.).

2.3 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse, pagal klases (proc.)

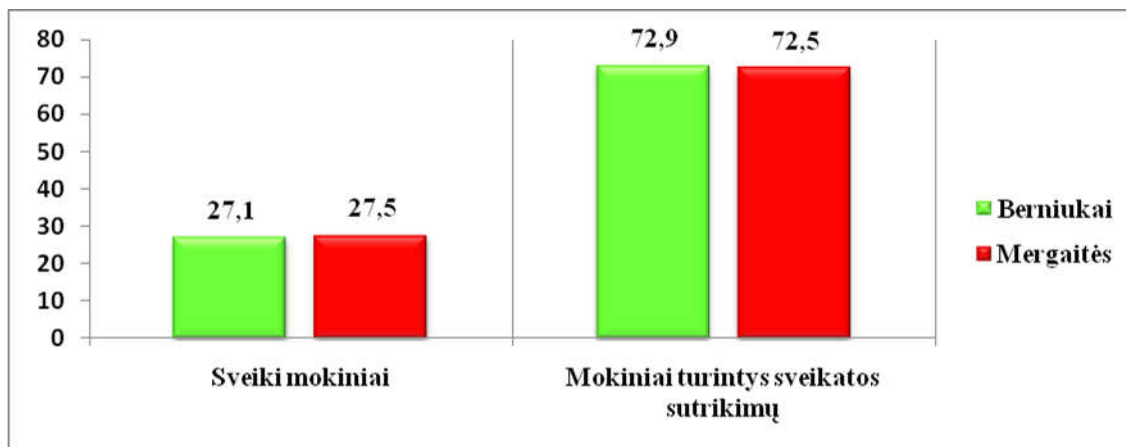
Septynerių metų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse kinta nežymiai. 8 paveiksle matyti procentinės mokinių dalies didėjimas parengiamojoje kūno kultūros grupėje ir nežymus mažėjimas pagrindinėje bei nežymus padidėjimas atleistų nuo kūno kultūros pamokų ir specialiojoje grupėje (žr. 2.4 pav.).

2.4 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse pagal mokslo metus (proc.)

3. Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sergamumas

Iš pasitikrinusių sveikatą mokinių – 26,6 proc. (3 468) yra sveiki, 70,7 proc. (9 223) turi sutrikimų. Analizuojant duomenis pagal lytį, sveikų mergaičių (27,5 proc.) yra šiek tiek daugiau nei sveikų berniukų (27,1 proc.) (žr. 3.1 pav.).

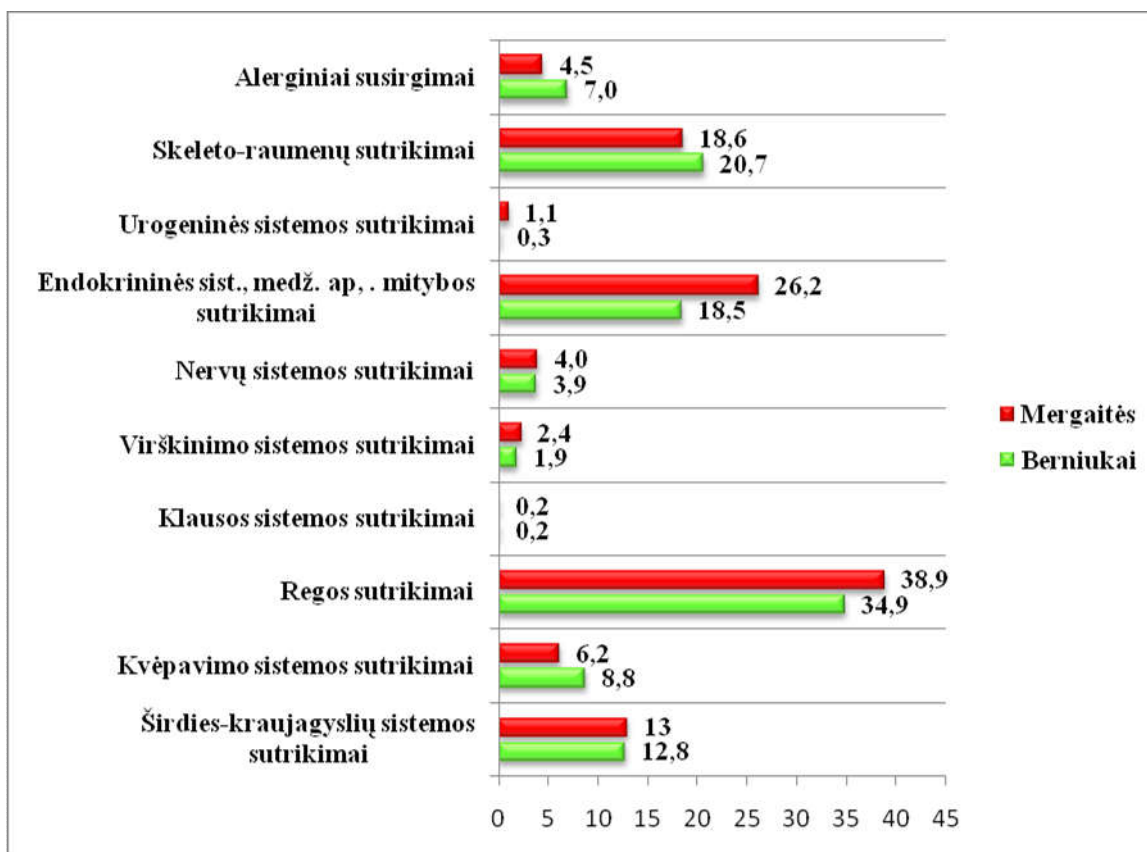
3.1 pav. Sveiki mokiniai ir mokiniai turintys sveikatos sutrikimų Šiaulių miesto bendro lavinimo mokyklose pagal lytį 2013/14 m. m.

Daugiausia sveikų mokinių yra progimnazijose (29,1 proc.) ir 1-4 klasėse (31,1 proc.) (žr. 1 lentelę).

1 lentelė.
Sveiki mokiniai ir mokiniai turintys sveikatos sutrikimų, pagal grupes ir klases (abs. sk. ir proc.)

	Pradinė	Vidurinė	Gimnazija	Progimnazija	1-4 kl.	5-10 kl.	11-12 kl.
Sveiki mokiniai	190 (28,1 %)	34 (8,4 %)	1 238 (26,3 %)	2 006 (29,1 %)	1 160 (31,1 %)	1 654 (25,3 %)	654 (27,1 %)
Mokiniai turintys sveikatos sutrikimų	487 (71,9 %)	370 (91,6 %)	3 468 (73,7 %)	4 898 (70,9 proc.)	2 575 (68,9 %)	4 887 (74,7 %)	1 761 (72,9 %)

Mergaitės statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau turi regėjimo sutrikimų (38,9 proc.), endokrininės sistemos sutrikimų (26,2 proc.) ir urogenitalinės sistemos sutrikimų (1,1 proc.). O daugiau berniukams, nei mergaitėms nustatyti skeleto-raumenų sutrikimai (20,7 proc.), kvėpavimo sistemos sutrikimai (8,8 proc.), alerginiai susirgimai (7,0 proc.) bei nervų sistemos sutrikimai (3,9 proc.) (žr. 3.2 pav.).

3.2 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją, lyginant pagal lytį (proc.)

Širdies-kraujagyslių sutrikimai nustatyti 12,9 proc. vaikų, iš jų: 0,5 proc. yra arterinė hipertenzija. Kvėpavimo sutrikimais skundžiasi 7,5 proc. mokinių, iš jų: bronchinė astma – 4,7 proc., tuberkuliozė – 0,1 proc. Nervų sutrikimų turi 4,0 proc. 1-12 klasės mokinių, iš jų: epilepsiją – 0,4 proc., galvos įtampos skausmus – 0,2 proc. 22,4 proc. mokinių skundžiasi endokrininės sistemos sutrikimais, iš jų: struma nustatyta 6,5 proc. vaikams, cukrinis diabetas – 0,2 proc., antsvoris – 8,4 proc. ir sumažėjęs svoris 4,8 proc. mokiniams. Skeleto-raumenų sutrikimai nustatyti 19,7 proc. vaikams, iš jų: skoliozė – 3,4 proc., netaisyklinga laikysena – 11,2 proc., plokščiapėdystė – 1,6 proc. (žr. 2 lentelę).

2 lentelė.
Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją ir lytį (abs. sk. ir proc.)

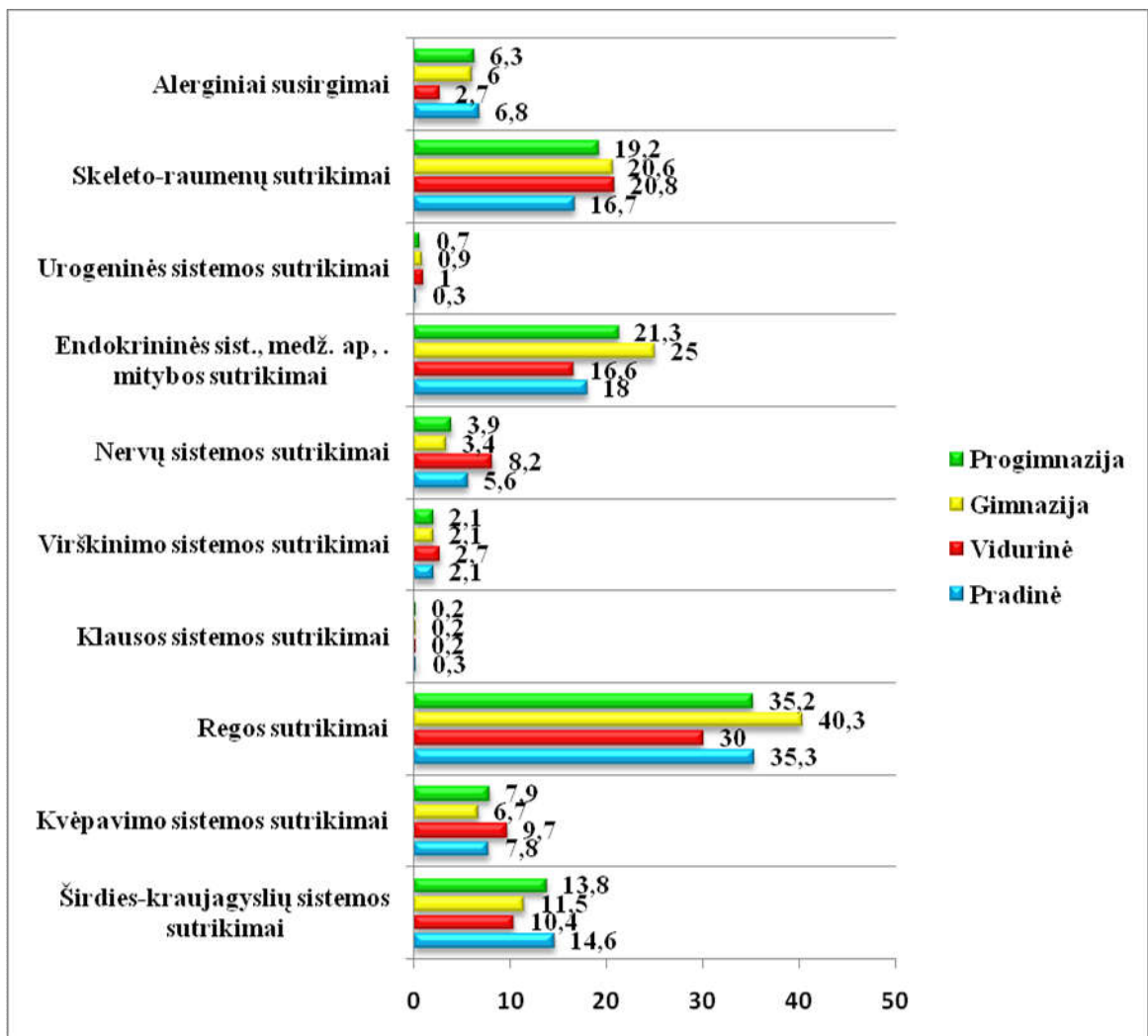
	Viso	Mergaitės	Beraiukai
Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai:	1 639 (12,9 %)	823 (13 %)	816 (12,3 %)
<i>Iš jų: arterinė hipertenzija</i>	67 (0,5 %)	20 (0,3 %)	47 (0,7 %)
Kvėpavimo sistemos sutrikimai:	951 (7,5 %)	393 (6,2 %)	558 (8,8 %)
<i>Iš jų: bronchinė astma</i>	596 (4,7 %)	218 (3,4 %)	378 (5,9 %)
<i>Iš jų: TBC</i>	11 (0,1 %)	5 (0,1 %)	6 (0,1 %)
Regos sutrikimai	4 685 (36,9 %)	2 464 (38,9 %)	2 221 (34,9 %)
Klausos sutrikimai	24	14	10

	(0,2 %)	(0,2 %)	(0,2 %)
Virškinimo sistemos sutrikimai	269 (2,1 %)	150 (2,4 %)	119 (1,9 %)
Nervų s. sutrikimai:	505 (4 %)	254 (4 %)	251 (3,9 %)
<i>Iš jų: epilepsija</i>	46 (0,4 %)	26 (0,4 %)	20 (0,2 %)
<i>Iš jų: galvos įtampos skausmai</i>	30 (0,2 %)	14 (0,2 %)	16 (0,3 %)
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai:	2 838 (22,4 %)	1 663 (26,2 %)	1 175 (18,5 %)
<i>Iš jų: struma</i>	828 (6,5 %)	581 (9,2 %)	247 (3,9 %)
<i>Iš jų: cukrinis diabetas</i>	31 (0,2 %)	13 (0,2 %)	18 (0,3 %)
<i>Iš jų: antsvoris</i>	1063 (8,4 %)	542 (8,6 %)	521 (8,2 %)
<i>Iš jų: sumažėjęs svoris</i>	607 (4,8 %)	363 (5,7 %)	244 (3,8 %)
Urogenitalinės sistemos sutrikimai	100 (0,8 %)	67 (1,1 %)	33 (0,5 %)
Skeleto-raumenų sistemos sutrikimai	2 495 (19,7 %)	1 180 (18,6 %)	1 315 (20,7 %)
<i>Iš jų: skoliozė</i>	431 (3,4 %)	251 (4 %)	180 (2,8 %)
<i>Iš jų: netaisyklinga laikysena</i>	1 424 (11,2 %)	651 (10,3 %)	773 (12,2 %)
<i>Iš jų: plokščiapėdystė</i>	198 (1,6 %)	77 (1,2 %)	121 (1,9 %)
Alerginiai susirgimai	774 (6,1 %)	327 (5,2 %)	447 (7 %)

Regos sutrikimai daugiausia nustatyti gimnazijose (40,3 proc.), taip pat gimnazijose daugiau mokinių serga skeleto-raumenų sutrikimais (20,6 proc.) bei 25 proc. nustatyti endokrininės sistemos sutrikimai. Iš visų grupių, taip pat gimnazistams dažniausiai nustatyta struma (9,4 proc.).

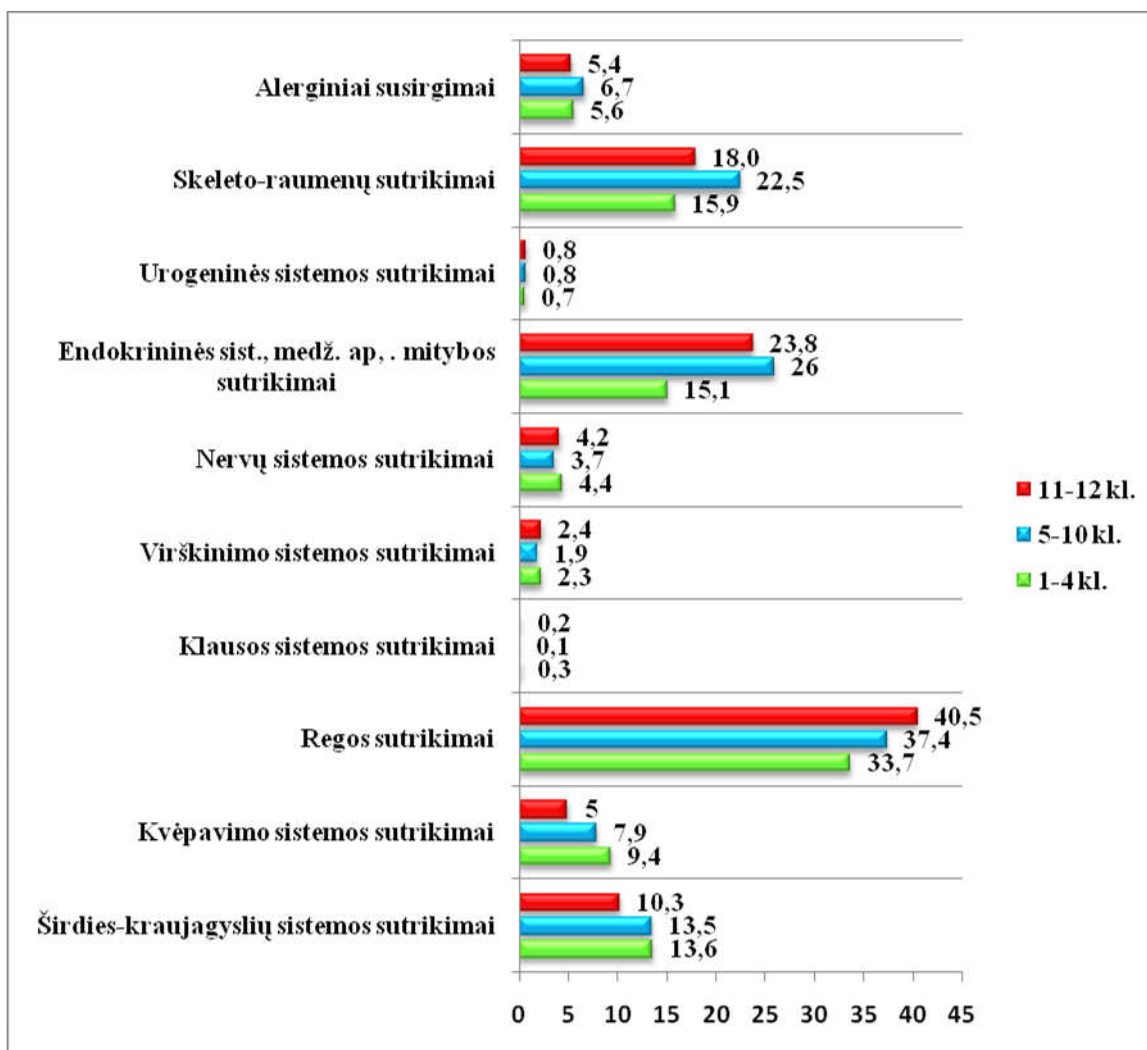
Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai daugiausia nustatyti pradinėje mokykloje (14,6 proc.) ir progimnazijoje (13,8 proc.).

9,7 proc. vidurinių mokyklų mokiniams nustatyti kvėpavimo sistemos sutrikimai iš jų 3,0 proc. bronchinė astma (žr. 3.3 pav., 3 lentelę).

3.3 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją, lyginant pagal grupę (proc.)

Analizuojant sergamumą pagal klases, matome, kad regos sutrikimų daugiausia nustatyta vyresnių klasių (11- 12kl.) mokiniams (40,5 proc.). Sergamumas regos sutrikimais didėja su klase. Endokrininės sistemos sutrikimais dažniausiai serga 5-10-ai (26,0 proc.) ir 11-12-ai (23,8 proc.). Širdies-kraujagyslių (13,6 proc.), kvėpavimo (9,4 proc.) ir nervų sistemos sutrikimai (4,4 proc.) daugiausia nustatyti 1-4 klasių mokiniams. Skeleto-raumenų sutrikimai nustatyti 15,9 proc. 1-4 klasių mokiniams, 22,5 proc. 5-10 klasių ir 18 proc. 11-12 klasių mokiniams. Iš jų netaisyklinga laikysena nustatyta 13,2 proc. 5-10- ams, 10,3 proc. 1-4- ams ir 7,3 proc. 11-12- ams (žr. 3.4 pav. ir 3 lentelę).

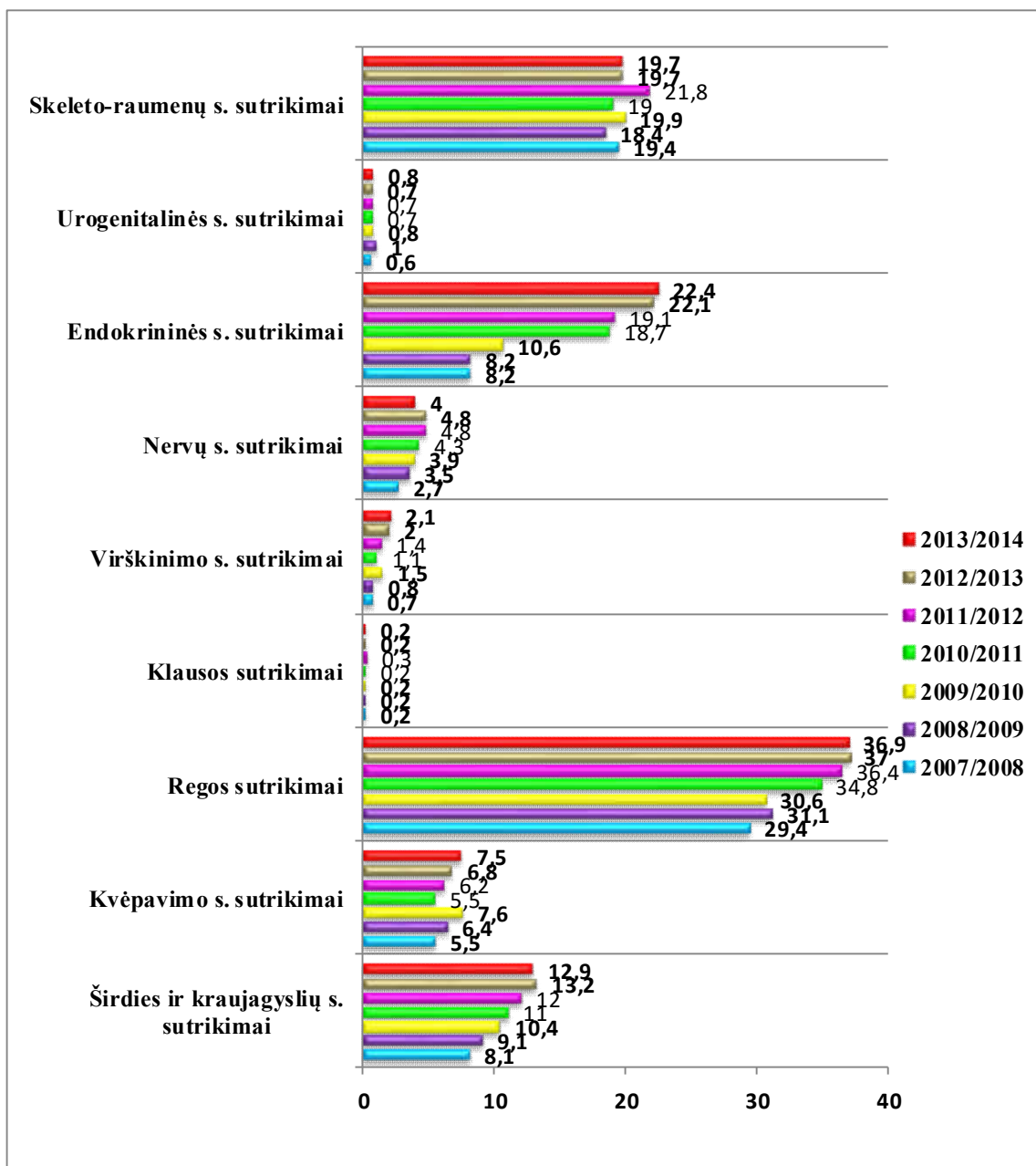
3.4 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją, lyginant pagal klasę (proc.)

3 lentelė.
 Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją pagal grupę ir klasę (abs. sk. ir proc.)

	Prad.	Vid.	Gim.	Prog.	1-4 kl.	5-10 kl.	11-12 kl.
Širdies-kraujagyslių s. sutrikimai:	99 (14,6 %)	42 (10,4 %)	542 (11,5 %)	956 (13,8 %)	508 (13,6 %)	883 (13,5 %)	248 (10,3 %)
<i>Iš jų: arterinė hipertenzija</i>	0	2 (0,5 %)	54 (1,1 %)	11 (0,2 %)	4 (0,1%)	26 (0,4%)	37 (1,5 %)
Kvėpavimo s. sutrikimai:	53 (7,8 %)	39 (9,7 %)	317 (6,7 %)	542 (7,9 %)	314 (8,4 %)	517 (7,9 %)	120 (5 %)
<i>Iš jų: bronchinė astma</i>	47 (6,9 %)	12 (3 %)	168 (3,6 %)	369 (5,3 %)	225 (6 %)	316 (4,8 %)	55 (2,3 %)
<i>Iš jų: TBC</i>	0	0	1 (0 %)	10 (0,1 %)	3 (0,1 %)	7 (0,1 %)	1 (0 %)
Regos sutrikimai	239 (35,3 %)	121 (30 %)	1 895 (40,3 %)	2 430 (35,2 %)	1 260 (33,7 %)	2 447 (37,4 %)	978 (40,5 %)
Klausos sutrikimai	2 (0,3 %)	1 (0,2 %)	8 (0,2 %)	13 (0,2 %)	10 (0,3 %)	8 (0,1 %)	6 (0,2 %)
Virškinimo s. sutrikimai	14 (2,1 %)	11 (2,7 %)	101 (2,1 %)	143 (2,1 %)	86 (2,3 %)	126 (1,9 %)	57 (2,4 %)
Nervų s. sutrikimai:	38 (5,6 %)	33 (8,2 %)	162 (3, %)	272 (3,9 %)	163 (4,4 %)	240 (3,7 %)	102 (4,2 %)
<i>Iš jų: epilepsija</i>	1 (0,1 %)	1 (0,2 %)	11	33	8 (0,2 %)	32	6 (0,2 %)

			(0,2 %)	(0,5 %)		(0,5 %)	
<i>Iš jų: galvos įtampos skausmai</i>	1 (0,1 %)	0	10 (0,2 %)	19 (0,3 %)	5 (0,1 %)	18 (0,3 %)	7 (0,3 %)
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai:	122 (18 %)	67 (16,6 %)	1 178 (25 %)	1 471 (21,3 %)	563 (15,1 %)	1 701 (26 %)	574 (23,8 %)
<i>Iš jų: struma</i>	16 (2,4 %)	14 (3,5 %)	441 (9,4 %)	357 (5,2 %)	92 (2,5 %)	500 (7,6 %)	236 (9,8 %)
<i>Iš jų: cukrinis diabetas</i>	2 (0,3 %)	1 (0,2 %)	11 (0,2 %)	17 (0,2 %)	5 (0,1 %)	20 (0,3 %)	6 (0,2 %)
<i>Iš jų: antsvoris</i>	48 (7,1 %)	28 (6,9 %)	382 (8,1 %)	605 (8,8 %)	262 (7 %)	613 (9,4 %)	188 (7,8 %)
<i>Iš jų: sumažėjęs svoris</i>	45 (6,6 %)	5 (1,2 %)	276 (5,9 %)	281 (4,1 %)	128 (3,4 %)	365 (5,6 %)	114 (4,7 %)
Urogenitalinės s. sutrikimai	2 (0,3 %)	4 (1 %)	43 (0,9 %)	51 (0,7 %)	25 (0,7 %)	55 (0,8 %)	20 (0,8 %)
Skeleto-raumenų s. sutrikimai	113 (16,7 %)	84 (20,8 %)	971 (20,6 %)	1 327 (19,2 %)	592 (15,2 %)	1 469 (22,5 %)	434 (18 %)
<i>Iš jų: skoliozė</i>	5 (0,7 %)	17 (4,2 %)	252 (5,4 %)	157 (2,3 %)	34 (0,9 %)	272 (4,2 %)	125 (5,2 %)
<i>Iš jų: netaisyklinga laikysena</i>	79 (11,7 %)	45 (11,1 %)	441 (9,4 %)	859 (12,4 %)	384 (10,3 %)	863 (13,2 %)	177 (7,3 %)
<i>Iš jų: plokščiapėdystė</i>	21 (3,1 %)	0	25 (0,5 %)	152 (2,2 %)	98 (2,6 %)	89 (1,4 %)	11 (0,5 %)
Alerginiai susirgimai	46 (6,8 %)	11 (2,7 %)	282 (6 %)	435 (6,3 %)	208 (5,6 %)	435 (6,7 %)	131 (5,4 %)

Analizuojant septynerių metų mokinių sveikatos sutrikimų dinamiką, matyti, kad kasmet vaikams vis daugiau nustatoma regos, endokrininės, kvėpavimo ir virškinimo sistemos sutrikimų. Tačiau iš 2013/2014 m. m. gautų duomenų pastebima, kad nežymiai sumažėjo širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų (žr. 3.5 pav.).

3.5 pav. Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sveikatos sutrikimų dinamika, lyginant pagal mokslo metus (proc.)

4. Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras, atsižvelgęs į Odontologų rūmų siūlymą, 2013 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-507 pakeitė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymą Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ ir išdėstė nauja redakcija šiuo įsakymu patvirtintą statistinę apskaitos formą Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“.

Šis pakeitimas papildė statistinę apskaitos formą Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ gydytojo odontologo įrašu, įvertinančiu vaiko pieninių, nuolatinių dantų ir žandikaulių būklę.

Remiantis Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklose dirbančių visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pateiktais duomenimis, iš 12 691 (6 355 berniukų ir 6 336 mergaičių) mokinių pasitikrinsiu sveikatą, dantų ir žandikaulių būklė buvo įvertinta 12 029 vaikams (6 021 mergaitėms ir 6 008 berniukams). 662 vaikams dantų būklė nebuvo įvertinta.

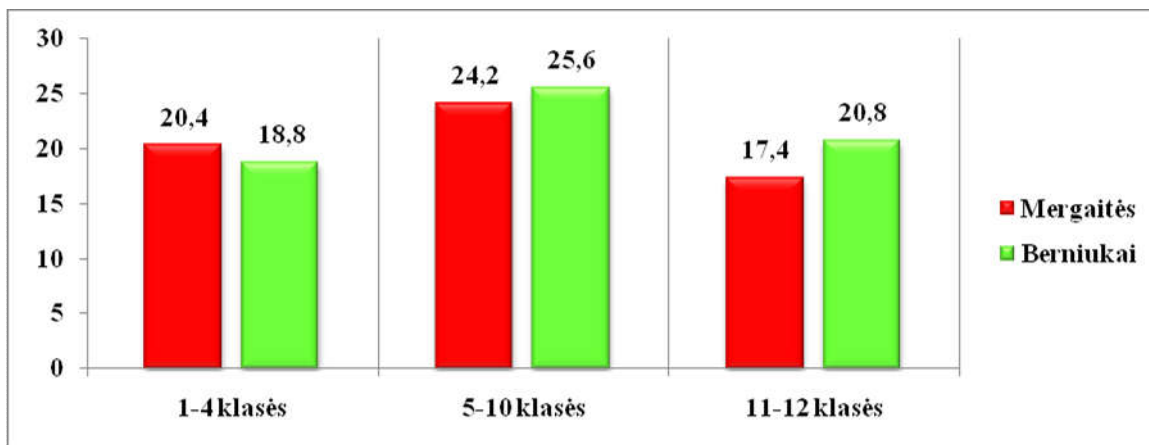
Lyginant pagal klases daugiausiai 5 - 10 klasių – 6 197 (94,7 proc.) mokiniams buvo įvertinta dantų ir žandikaulių būklė, mažiausiai 11 – 12 klasių – 2 295 (95,0 proc.). 1 – 4 klasių – (94,7 proc.) mokiniams buvo įvertinta dantų ir žandikaulių būklė (žr. 4 lentelę).

4 lentelė.

Mokinių, kuriems įvertinta dantų ir žandikaulių būklė ir kuriems neįvertinta ši būklė, pasiskirstymas pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)

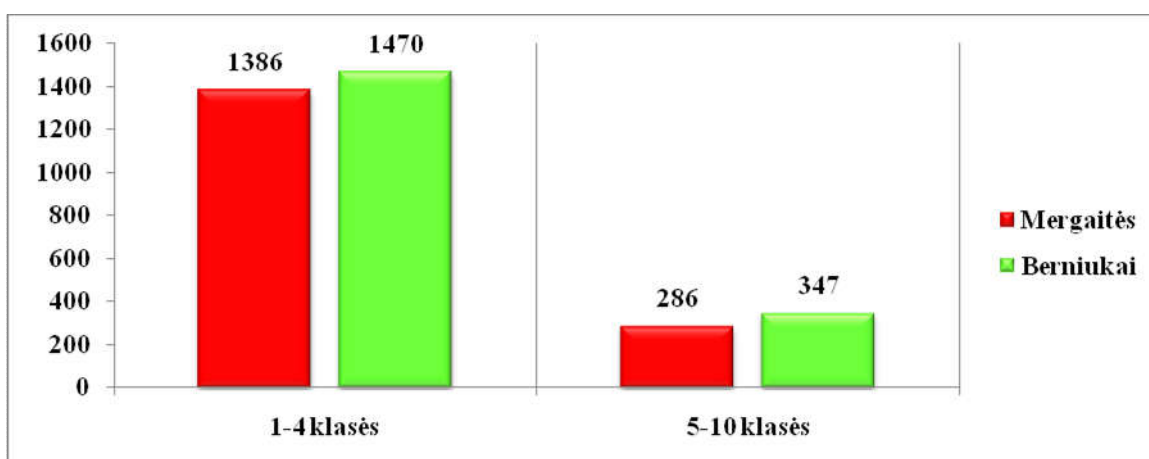
	Iš viso		1–4 kl.		5–10 kl.		11–12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Mokinių skaičius, kuriems įvertinta dantų ir žandikaulių būklė	6 021 (95,0)	6 008 (94,5)	1 758 (95,1)	1 779 (94,3)	3 049 (94,9)	3 148 (94,6)	1 214 (95,4)	1 081 (94,7)
Mokinių skaičius, kuriems neįvertinta dantų ir žandikaulių būklė	315 (5,2)	347 (5,8)	91 (5,2)	107 (6,0)	165 (5,4)	179 (5,7)	59 (4,9)	61 (5,6)

Iš odontologų pateiktų pažymų matyti, kad 2 673 mokiniai turėjo sveikus dantis. Lyginant pagal klases daugiausiai 5 – 10 klasių (25,6 proc. berniukų ir 24,2 proc. mergaičių.), mažiausiai – 11 – 12 klasių (20,8 proc. berniukų ir 17,4 proc. mergaičių) mokinių turėjo visiškai sveikus dantis (žr. 4.1 pav.).

4.1 pav. Mokinių skaičius, kurių nuolatiniai dantys buvo sveiki, lyginant pagal lytį ir klases (proc.)

Lyginant pagal lytį ir klases, daugiausiai nesveikų pieninių dantų (pažeistų karieso ir plombuotų) turėjo 1 – 4 klasės mokiniai, iš jų: 1 470 berniukų ir 1 386 mergaitės. 5 – 10 klasėje buvo 347 berniukai ir 286 mergaitės su nesveikais pieniniais dantimis (žr. 4.2 pav.).

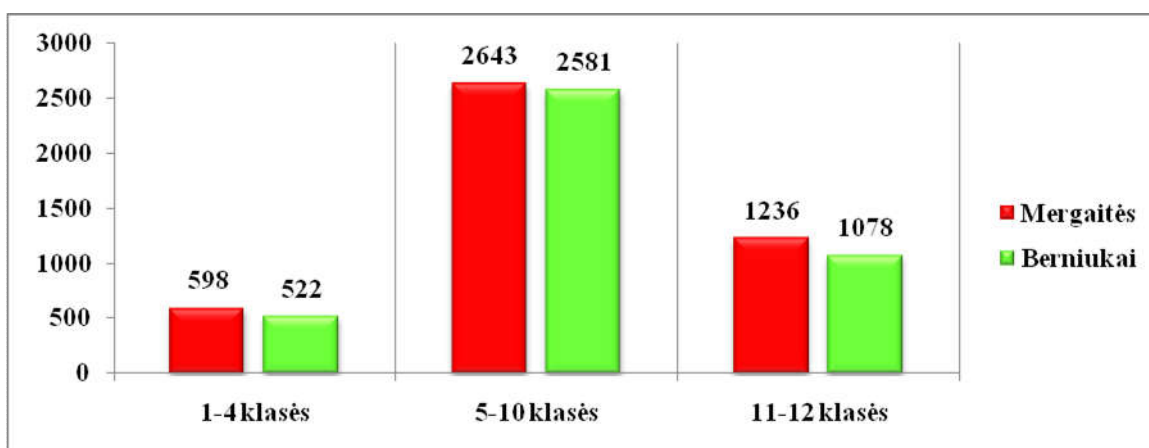
4.2 pav. Mokinių skaičius, kurių pieniniai dantys yra nesveiki, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

Daugiausiai 1 – 4 klasių mokiniai turėjo karieso pažeistus (berņiukai 2 205 dantys ir mergaičių 1 724 dantys), plombuotus (mergaičių 1 866 dantys ir berniukų 1 843 dantys) bei išrautus (mergaičių 2 295 dantys ir berniukų 2 118 dantys) pieninius dantis (žr. 5 lentelę).

5 lentelė.
Karieso pažeistų, plombuotų ir išrautų pieninių dantų skaičius, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

	Viso		1-4 kl.		5-10 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Karieso pažeisti dantys	2 001	2560	1 724	2 205	277	355
Plombuoti dantys	2 114	2 113	1 866	1 843	248	270
Išrauti dantys	3 675	3 419	2 295	2 118	1 380	1 301

Lyginant pagal lytį ir klases, daugiausiai nesveikų nuolatinių dantų (pažeistų karieso, plombuotų ir išrautų) turėjo 5 – 10 klasės mokiniai, iš jų: 2 643 mergaitės ir 2 581 berniukas. 11 – 12 klasėje buvo 1 236 mergaitės ir 1 078 berniukai, o 1 – 4 klasėje 598 mergaitės ir 522 berniukai (žr. 4.3 pav.).

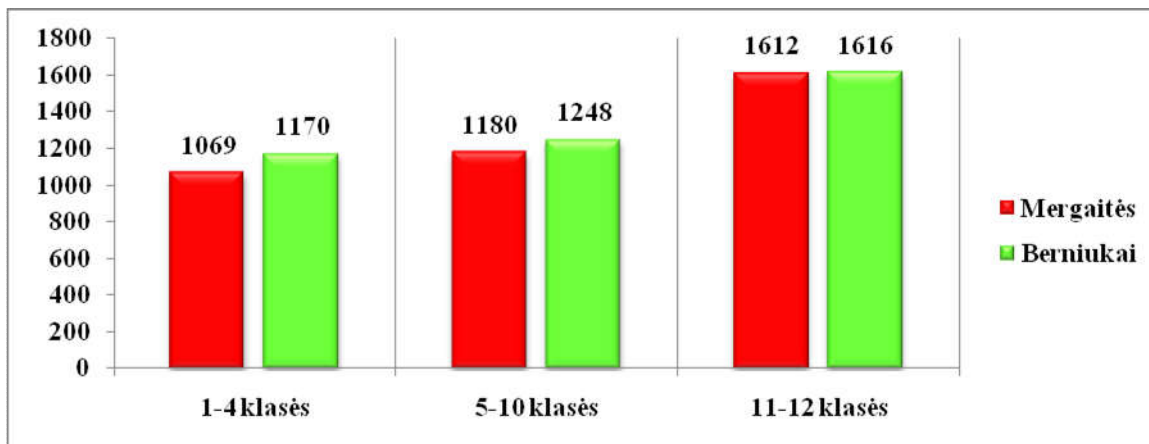
4.3 pav. Mokinių skaičius, kurių nuolatiniai dantys yra nesveiki, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

Daugiausia 5 – 10 klasių mokiniai turėjo nuolatinius karieso pažeistus (berniukų 2 646 dantys ir mergaičių 2 359 dantys), plombuotus (mergaičių 5 123 dantys ir berniukų 4 074 dantys) bei išrautus (berniukų 150 dantys ir mergaičių 139 dantys) dantis. Mažiausiai karieso pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų turėjo 1 – 4 klasių mokiniai (žr. 6 lentelę).

6 lentelė.
Karieso pažeistų, plombuotų ir išrautų nuolatinių dantų skaičius, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

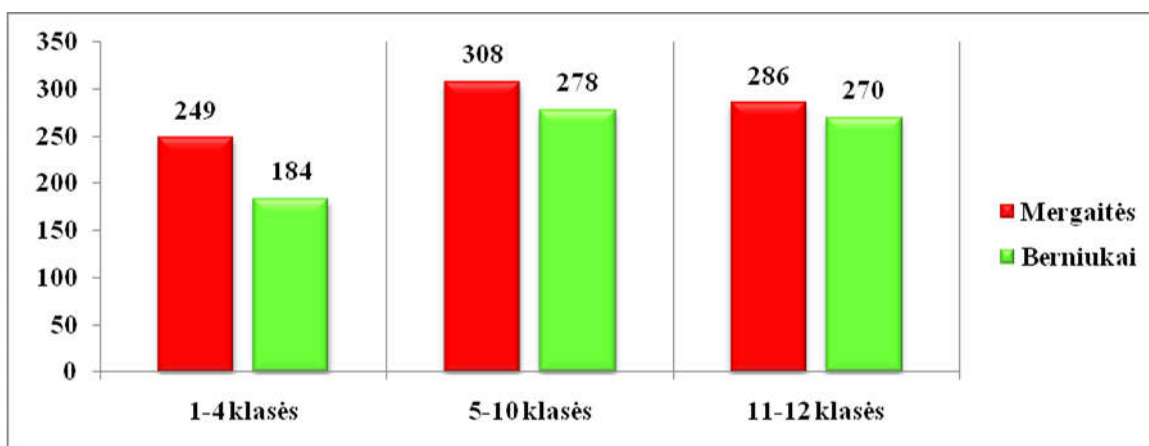
	Viso		1-4 kl.		5-10 kl.		11-12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Karieso pažeisti dantys	3 842	4 204	466	422	2 359	2 646	1 017	1 136
Plombuoti dantys	8 950	7 113	679	564	5 123	4 074	3 148	2 475
Išrauti dantys	264	244	18	23	139	150	107	7

Lyginant pagal lytį ir klases, sąkandžio problemų neturi 11 – 12 klasėse - 1 616 berniukų ir 1 612 mergaičių. 5 – 10 klasėse - 1 248 mergaitės ir 1 180 berniukų ir 1 – 4 klasėje – 1 170 berniukų ir 1 069 mergaitės neturi sąkandžio problemų (žr. 4.4 pav.).

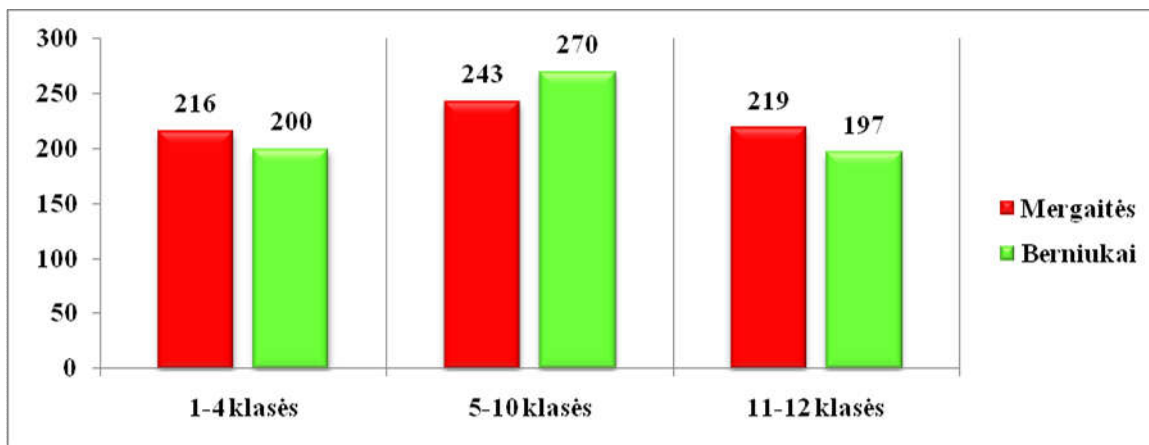
4.4 pav. Mokinių skaičius, kurie neturi sąkandžio problemų, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

Lyginant pagal lytį ir klases, daugiausiai pavienių dantų patologija buvo nustatyta 5 – 10 klasėse - 308 mergaitėms ir 278 berniukams, 11 – 12 klasėse – 286 mergaitėms ir 270 berniukų ir 1 – 4 klasėse – 249 mergaitėms ir 184 berniukams (žr. 4.5 pav.).

4.5 pav. Mokinių pavienių dantų patologija, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

Lyginant pagal lytį ir klases, daugiausiai žandikaulių patologijos buvo nustatyta 5 – 10 klasėse, tai yra 270 berniukų ir 243 mergaitėms. 1 – 4 klasėse buvo 216 mergaičių ir 200 berniukų, o 11 – 12 klasėse – 219 mergaičių ir 197 berniukams (žr. 4.6 pav.).

4.6 pav. Mokinių žandikaulių patologija, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

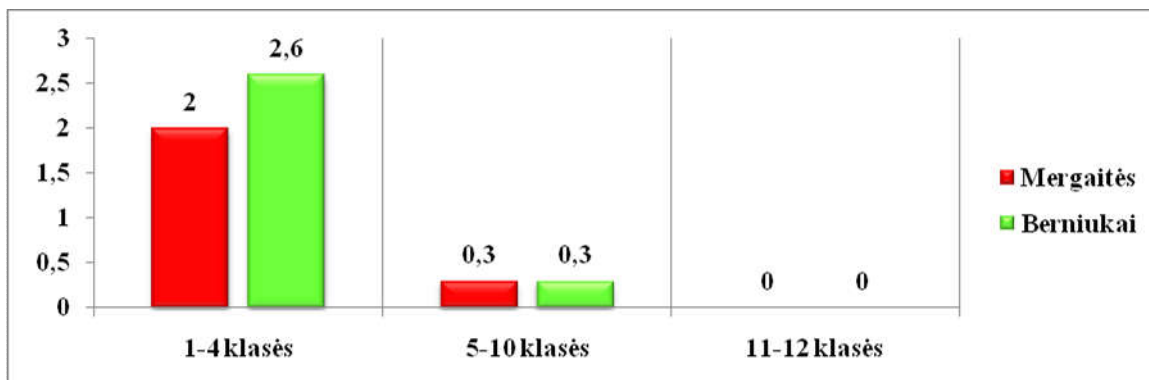
5. Pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis

KPI indeksas tai - dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam gyventojui. Ėduonies pažeisti dantys gali būti: negydyti, plombuoti ir išrauti dėl karieso. Todėl ėduonies intensyvumui išreikšti yra naudojamas KPI indeksas, rodantis K – kariozinių, P – plombuotų ir I – dėl karieso išrautų dantų skaičių, tenkantį vienam asmeniui. Jeigu viename dantyje yra ir kariesas, ir plomba, tai intensyvumo indekse toks dantis skaičiuojamas kaip kariozinis dantis.

KPI intensyvumo lygiai:

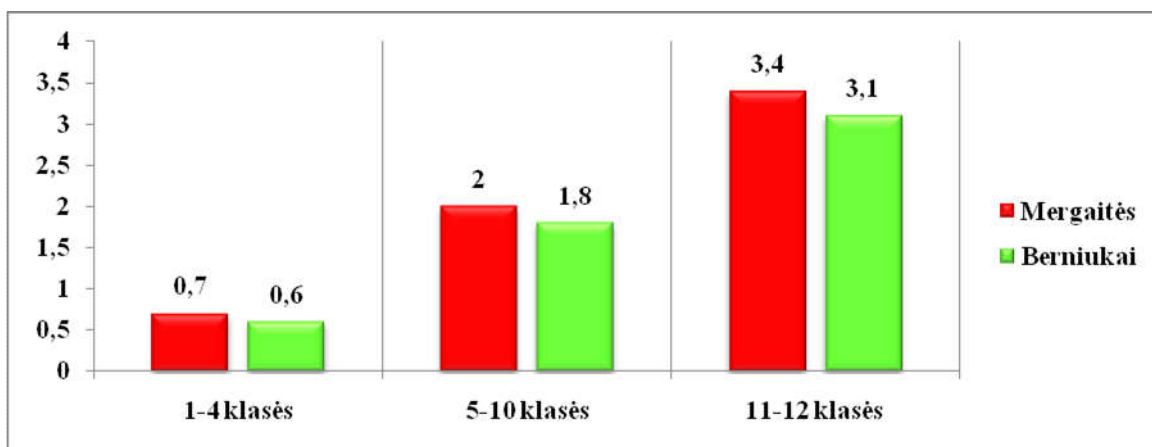
1. Labai mažas 0,0 - 1,0
2. Mažas 1,1 – 2,6
3. Vidutinis 2,7 – 4,4
4. Didelis 4,5 – 6,6
5. Labai didelis > 6,7

Pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis 5 – 10 klasėse (0,3) ir 11 – 12 klasėse (0,0) buvo labai mažas, 1 – 4 klasėse – mažas (mergaičių - 2,0, berniukų - 2,6) (žr. 5.1 pav.).

5.1 pav. Pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, lyginant pagal lytį ir klases

Nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis 11 – 12 klasėse buvo vidutinis (mergaičių – 3,4, berniukų – 3,1), 5 – 10 klasėse – mažas (mergaičių – 2,0, berniukų – 1,8), o 1 – 4 klasėse – labai mažas (mergaičių – 0,7, berniukų – 0,6) (žr. 5.2 pav.).

5.2 pav. Nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, lyginant pagal lytį ir klases

Apibendrinimas

- Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius mažėja.
- Pasitikrinsiu sveikatą mokinių dalis kasmet auga.
- Nežymiai mažėja vaikų skaičius pagrindinėje kūno kultūros grupėje ir didėja vaikų parengiamojoje, specialiojoje bei atleistų nuo kūno kultūros pamokų skaičius.
- Visiškai sveikų vaikų skaičius kasmet mažėja.
- 2013 m. mokiniams daugiausia nustatyta regos, skeleto – raumenų sistemos bei endokrininės sistemos sutrikimų. Mergaitės statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau turi regėjimo sutrikimų (38,9 proc.), endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų (26,2 proc.) ir urogenitalinės sistemos sutrikimų (1,1 proc.). O daugiau berniukams, nei mergaitėms nustatyti nervų sistemos sutrikimai (3,9 proc.), skeleto-raumenų sutrikimai (20,7 proc.), kvėpavimo sistemos sutrikimais (8,8 proc.) bei alerginiai susirgimai (7 proc.). Lyginant 2007 – 2013 m. laikotarpį, kasmet vaikams vis daugiau nustatoma regos, širdies ir kraujagyslių, kvėpavimo ir virškinimo bei endokrininės sistemos sutrikimų.
- Didžiąjai daliai mokinių buvo patikrinta dantų ir žandikaulių būklė.
- Sveikus dantis turėjo beveik kas trečias 1 – 4 klasės, kas antras 5 – 10 klasės ir beveik kas trečias 11 – 12 klasės mokinys.
- Dažniau nei kas antram 1 – 4 klasės mokiniui buvo rastas pieninių dantų kariesas ir buvo plombuoti dantys.
- Nesveikų nuolatinių dantų daugiausiai turėjo 5 – 10 klasės mokiniai.
- Beveik kas antras mokinys turėjo kariesio pažeistu nuolatinius dantis.
- Beveik kas antras mokinys neturi sąkandžio problemų.
- Beveik kas aštuntam mokiniui buvo nustatyta pavienių dantų patologija.
- Kas devintam vaikui buvo nustatyta žandikaulių patologija.
- Mokinių pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis buvo nustatytas mažas.
- Vidutinis nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas buvo nustatytas 11 – 12 klasių mokiniams, 5 - 10 klasių – mažas, 1 – 4 klasių – labai mažas.

Rekomendacijos

Lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių stebėseną ir profilaktiką turi būti pradėta dar iki vaiko pradant lankyti mokyklą.

Būtina atkreipti didesnę dėmesį į regos, skeleto – raumenų, endokrininės sistemos sutrikimus bei širdies-kraujagyslių sistemų sutrikimus, ypač 1 - 4 klasių mokinių tarpe. Turi būti skatinama mokinių sveika mityba bei didinamas jų fizinis aktyvumas. Mokyklose vykdomi sveikatos projektai turėtų būti nukreipti į šių problemų sprendimą.

Būtina gerinti psichologinį klimatą mokyklose, taip užkertant kelią vaikų sergamumui nervų sistemų ligomis.

Gerinti vaikų teisingos burnos higienos mokymąsi. Reguliariai tikrintis dantis (kas pusmetį). Tėvai nuo mažų dienų turi ugdyti vaikus tinkamai valyti dantis. Taip pat skatinti vaikus savo dantis valyti du kartus per dieną.

Parengė: Šiaulių m. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
Visuomenės sveikatos stebėsenos ir programų skyrius